

Sagans Förskola Trygghetsplan

Läsår: 2016 - 2017

Innehållsförteckning

1. Grunduppgifter	3
1.1 Verksamhetsformer som omfattas av planen	3
1.2 Ansvariga för planen	3
1.3 Vår vision	3
1.4 Planen gäller från	4
1.5 Planen gäller till	4
1.6 Läsår	4
1.7 Barnens delaktighet	4
1.8 Vårdnadshavarnas delaktighet	4
1.9 Personalens delaktighet	4
1.10 Förankring av planen	5
2. Utvärdering	6
2.1 Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats	6
2.2 Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan	6
2.3 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan	7
2.4 Årets plan ska utvärderas senast	8
2.5 Beskriv hur årets plan ska utvärderas	8
2.6 Ansvarig för att årets plan utvärderas	9
3. Främjande insatser	10
4. Kartläggning	Fel! Bokmärket är inte definierat. 16
4.1 Kartläggningsmetoder	16
4.2 Områden som berörs i kartläggningen	16
4.3 Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen	16
4.4 Hur personalen har involverats i kartläggningen	17
4.5 Resultat och analys	17
5. Förebyggande åtgärder	18
6. Rutiner för akuta situationer	19
6.1 Policy	19
6.2 Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling	19
6.3 Personal som barn och föräldrar kan vända sig till	19
6.4 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn	19
6.5 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal	20
6.6 Rutiner för uppföljning	20
6.7 Rutiner för dokumentation	20
6.8 Ansvarsförhållande	21
Bilaga 1	22
Bilaga 2	25

1. Grunduppgifter

1.1 Verksamhetsformer som omfattas av planen

Verksamhetsformen som omfattas av planen är Sagans förskola.

1.2 Ansvariga för planen

Ansvarig för planen är Marita Forss fram till 31 oktober 2017.

1.3 Vår vision

Trygghetsarbete handlar om att skapa en förskola som är fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. En trygg vardag är en förutsättning för att lära och utvecklas.

I Örebro förskolor och skolor har vi en trygghetsvision. Den antogs av kommunfullmäktige 18 september 2002 och ser ut så här:

”Alla barn och ungdomar i Örebro kommun har rätt till en trygg miljö i förskolor och skolor. Ingen ska bli utsatt, kränkt eller mobbad. Detta är ett ansvar för varje vuxen, liksom för alla barn och ungdomar.”

Sedan 1 januari 2009 regleras trygghetsarbetet i två regelverk, kapitel 6 i Skollagen (2010:800) och kapitel 1-3 i diskrimineringslagen (2008:567). Från och med den 1 januari 2015 ingår ”Bristande tillgänglighet” som en form av diskriminering i diskrimineringslagen.

Sagans trygghetsvision

Sagans förskola ska vara en trygg miljö för barn och vuxna.
Vår förskola ska präglas av respekt för människors lika värde.

1.4 Planen gäller från

1 november 2016

1.5 Planen gäller till

31 oktober 2017

1.6 Läsår

2016 – 2017

1.7 Barnens delaktighet

Utifrån barnens mognad och utveckling har vi samtalat kring normer och värden, t ex att vara en bra kompis.

Vi tar oss tid att lyssna när de spontant vill berätta om sådant som berör dem. Barnen är delaktiga efter förmåga i upprättandet/revideringen av den förenklade Trygghetsplanen. Det är en enkel plan med många bilder och lite text som talar om hur vi är mot varandra. De finns i barnnivå på alla förskolans avdelningar.

Barn har inget formellt ansvar i trygghetsarbetet. Däremot uppmuntrar vi barnens goda beteenden. Vi uppmuntrar även dem att reagera och ta hjälp av vuxna vid trakasserier, diskriminering och kränkande behandling.

1.8 Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavarna har i formella och informella samtal (i den dagliga kontakten samt under tex utvecklingssamtal) diskuterat med personalen angående normer och värden och därigenom fått möjlighet att vara delaktiga i planen. En öppen dialog är en förutsättning för att kunna nå våra mål.

Även genom brukarenkäten har vårdnadshavarna möjlighet att påverka innehållet i planen.

1.9 Personalens delaktighet

All personal har ett ansvar att påverka innehållet i planen. Varje avdelning följer upp arbetet på sin enhet. Trygghetsgruppen ansvarar för sammanställning och implementering av planen på förskolan.

Vi samtalar avdelningsvis samt på förskolan som helhet om hur vi arbetar med våra mål i trygghetsplanen. Vi delger varandra våra tankar, vad som hänt och hur vi arbetat med det. Många diskussioner leder till att planera förebyggande arbete.

1.10 Förankring av planen

All personal har ett ansvar att läsa och arbeta efter planen. Trygghetsgruppen har ett extra ansvar att förmedla budskapet i planen.

All personal arbetar efter planen och implementerar den bland barnen på respektive avdelning. Arbetet med barnen fokuseras till att uppmuntra barnens goda beteenden.

Genomgång av trygghetsplanen sker vid inskolningar, utvecklingssamtal samt vid andra föräldrasammankomster.

Planen finns i sin helhet på Örebro kommuns hemsida samt på Unikum, där alla kan ta del av den. Alla avdelningar har ett exemplar hängande på sin anslagstavla.

2. Utvärdering

2.1 Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Utvärdering av planen har skett avdelningsvis. Därefter har trygghetsansvariga gjort en sammanställning av utvärderingarna för hela förskolan. Vi har även analyserat resultatet från både den centrala samt vår egen brukarenkät vi lämnade ut i mars 2016. De svar vi fått in visar på ett övervägande positivt resultat av vårt trygghetsarbete.

Fortlöpande under året har alla avdelningar genomfört trygghetskartläggningar samt trivselintervjuer med de äldre barnen. Dessa kartläggningar har samlats in av trygghetsgruppen och används vid utvärderingen av trygghetsplanen.

Alla avdelningar har skrivit varsin handlingsplan utifrån både den centrala och vår egen brukarenkäts prioriterade områden. Den har vi sedan arbetat med under våren och hösten 2016. Respektive avdelning har utvärderat sin handlingsplan.

2.2 Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Förskolechef och all personal på förskolan har varit delaktiga i utvärderingen. De äldre barnen har utifrån mognad deltagit i samtal omkring planen. Vårdnadshavare har kommit till tals genom samtal och brukarenkät.

2.3 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Etnisktilhörighet:

- Vi har samtalat med vårdnadshavarna om deras ursprungsland och hemspråk, detta sker naturligt vid inskolningar och på utvecklingssamtal.
- På vår förskola är många nationaliteter representerade bland barnen och personalen, vilket medför ett naturligt förhållningssätt omkring detta ämne.
- En del av personalen var på kvällsföreläsning med Hussein Darweesh. Där berättade han om sitt liv i Irak och Sverige.
- Vi måste bli bättre på att använda den multireligiösa almanackan.
- Personalen har diskuterat och reflekterat kring värdegrunds frågor.
- Knytkalas genomfördes på våren 2016.
-

Kränkandebehandling:

- Alla avdelningar har arbetat med empati, barnen har tränat på att dela med sig, inte rycka leksaker ur händerna på en kompis, trösta andra när de är ledsna eller arga.
- Pedagogerna har arbetat nära barnen och agerat omedelbart när barnen hamnat i konflikt.
- Avdelningarna har i olika grad arbetat med cirklarna utifrån ICDP och samtalat utifrån dem.
- Vi behöver bli bättre på att göra trygghetsenkäten med barnen.

Kön:

- Alla avdelningar har varit bra på att kontinuerligt se över sin miljö.
- Alla avdelningar har tänkt och möblerat utifrån barnens behov och genusperspektiv.
- Alla avdelningar tänker noga innan material inhandlas till förskolan, vi handlar medvetet könsneutrala material.
- Vi lånar böcker på biblioteket utifrån ett könsneutralt förhållningssätt.
- Vi bemöter barnen utifrån deras inre och inte utifrån diverse attribut såsom kläder/leksaker.

Könsidentitet eller könsuttryck:

- Under året har vi inte arbetat särskilt mycket med denna fråga.
- När samtal, frågor och funderingar uppkommer bland barn, vårdnadshavare och personal tar vi tag i dem direkt.
- Vi tillåter och uppmuntrar alla barn att klä ut sig till det de vill.

Religion eller annan trosuppfattning:

- Under våra inskolnings/utvecklingssamtal har vi varit bra på att visa intresse för barnets och familjens ursprung och kultur.
- Vi är lyhörda för vårdnadshavarnas önskemål tex när det gäller mat.
- Vi ska bli bättre på att använda den multireligiösa almanackan.

Funktionsnedsättning:

- Vi pedagoger är medvetna om barns funktionsnedsättning och alla barn ska accepteras för sina olikheter.
- Under året har vi inte haft något barn med funktionsnedsättning.

Sexuell läggning:

- Under året har vi inte haft någon familj med annan sexuell läggning än heterosexuell.
- Vi har sett till att det finns ett brett utbud av utklädningskläder.
- Vi är bra på att skriva familjen/vårdnadshavare i stället för mamma och pappa.

Ålder:

- Vi är bra på att se barnens utvecklingsgrad och mognad när vi erbjuder material.
- Barnen hjälper varandra över åldersgränserna.
- Vi är bra på att kontinuerligt utvärdera material, leksaker och lekmiljöer för att skapa och uppmuntra lek efter deras intressen och inte efter ålder.
- Under året har alla avdelningar gjort ommöbleringar som är tänkta att främja interaktion och samspel.

2.4 Årets plan ska utvärderas senast

Delutvärdering i april samt slututvärdering i september 2017

2.5 Beskriv hur årets plan ska utvärderas

All personal ska utvärdera Trygghetsplanen på respektive avdelning. Trygghetsgruppen sammanställer utvärderingarna till en helhet som gäller för hela förskolan. Avdelningarna arbetar vidare med sina specifika utvecklingsområden samt de större övergripande åtgärderna som gäller för förskolan.

Under året 16/17 använder vi oss av Trygghetskartläggningen enligt årshjulet samt vid behov. Sammanställningarna lämnas till trygghetsgruppen, där de arbetas med utifrån ett större perspektiv.

Vi implementerar husmodellen och arbetar med den på respektive avdelning under året. Den hjälper oss att synliggöra riskområden på avdelningen och därmed kan vi förändra våra rutiner, förhållningssätt ect för att minimera risken för diskriminering i detta område.

Barnen ska få utvärdera den enkla Trygghetsplanen, gäller storbarnsavdelningarna 3-5 år. De använder också trygghetsintervjuer för att synliggöra barnens åsikter på respektive avdelning i nov och april.

Vårdnadshavarna besvarar brukarenkäten i mars 2017. Brukarenkäterna sammanställs och utvärderas avdelningsvis. Resultatet skickas till förskolechefen samt trygghetsgruppen. Vi arbetar med enkäterna både avdelningsvis samt gemensamt inom hela förskolan.

Varje avdelning gör en handlingsplan utifrån de prioriterade områdena för vår förskola utifrån den centrala brukarenkäten. Dessa sammanställs till en gemensam handlingsplan för förskolan. I samband med utvärderingen av trygghetsplanen utvärderar vi även förskolans handlingsplan.

2.6 Ansvarig för att årets plan utvärderas

Ansvarig för att årets plan utvärderas är förskolechef Marita Forss.
Åsa Albertsson och Carina Fransson.

3. Främjande insatser

Etnisk tillhörighet

Mål och uppföljning

På vår förskola ska alla barn oavsett etnisk tillhörighet ha samma rättigheter och möjligheter. Inga barn ska känna sig utsatta för diskriminering på grund av etnisk tillhörighet

Insats

- Vi visar intresse, tar reda på och dokumenterar barnens etniska tillhörighet, ursprungsland, traditioner osv.
- Vi vågar samtala och fråga omkring familjernas ursprung. Personalen visar likheter vad gäller språk, traditioner, vanor.
- Personal diskuterar och reflekterar kring värdegrundsfrågor.
- Vi tar vara på de föreläsningar kring kulturer som kommer.
- Personalen använder sig av böcker, sagor och media till exempel www.ur.se på andra språk.
- Vi använder oss av föräldrarnas kunskaper och erfarenheter att till exempel berätta om sin kultur, olika högtider, mat, sånger och så vidare.
- Vi uppmärksammar högtider som finns representerade i barngruppen, detta görs bland annat med inköp av den multireligiösa almanackan.

Ansvarig

All personal på förskolan med stöd av trygghetsgruppen.

Datum när det ska vara klart

31 oktober 2017

Kränkande behandling

Mål och uppföljning

På vår förskola råder nolltolerans mot alla former av handlingar som kan upplevas som kränkande av det enskilda barnet.

Insats

- Vi utvecklar barnens förmåga till empati och respekt för allas lika värde och ger dem redskap för att lösa konflikter.
- Vi låter barnen efter förmåga vara delaktiga i framtagandet av den enkla trygghetsplanen.
- Verksamheten ska genomsyras av förhållningssättet ICDP, Vägledande samspel.
- Vi tar hjälp av olika material, tex Start och Stegvis.
- All personal ska vara delaktiga och lyhörda i den dagliga verksamheten.
- Barnen (3-5 år) får svara på en Trygghetsenkät två gånger per år.
- Vårdnadshavarna får svara på en Brukarenkät en gång per år.
- Vuxna på förskolan är goda förebilder.

Ansvarig

All personal på förskolan med stöd av trygghetsgruppen.

Datum när det ska vara klart

31 oktober 2017

Kön

Mål och uppföljning

Vår förskola ska genomsyras av ett normkritiskt förhållningssätt. Inga barn ska bli diskriminerade eller utsatta för kränkande behandling på grund av kön.

Insats

All personal genomför observationer med Husmodellen ("En jämställd förskola") som grund.

Viktiga frågor att ställa är:

- I vilka rum och med vad leker barnen? Observera skillnader mellan flickor och pojkar.
- Kan vi möblera på ett annat sätt, utifrån ett normkritiskt förhållningssätt?
- Finns det aktiviteter som vi avbryter, avleder eller på annat sätt dämpar? Varför?
- Vem uppmuntrar vi barnen att leka med? Flickor med flickor, pojkar med pojkar?
- Finns det material så att det räcker till alla? Om inte, vem väljer först?

All personal ska läsa och diskutera avsnittet om kön i "Normkritiska metoder" av Aisha Lundgren. (Se bilaga 1)

Pedagogerna lånar böcker på biblioteket där olika sätt att vara flicka och pojke på synliggörs. Till exempel starka, modiga, mjuka, försiktiga flickor/pojkar.

All personal är medveten i sitt bemötande av alla barn. Vi ställer oss följande frågor:

- Bemöter vi barnen lika/olika utifrån kön?
- Vad bemöter vi först, barnets yttre eller inre?
- Observera vilket tonfall vi använder till barnen, lika eller olika beroende på kön?
- Hur leder vi in barnen i lek och aktiviteter, observera hur vi gör med flickor respektive pojkar?

Ansvarig

All personal på förskolan med stöd av trygghetsgruppen.

Datum när det ska vara klart

31 oktober 2017

Könsidentitet eller könsuttryck

Mål och uppföljning

Vår förskola ska arbeta för ökad förståelse för könsöverskridande identitet eller uttryck.

Inga barn ska känna sig utsatta för diskriminering eller trakasserier på grund av könsöverskridande identitet eller könsuttryck.

Insats

- Vi arbetar för att öka pedagogernas medvetenhet genom litteratur och diskussioner.
- Vi ser till att det finns varierat utbud av utklädningskläder för båda könen och vi uppmuntrar barnens identitetsprovande i leken.
- Vi accepterar och uppmuntrar barn som provar olika könsuttryck.

Ansvarig

All personal på förskolan med stöd av trygghetsgruppen.

Datum när det ska vara klart

31 oktober 2017

Religion eller annan trosuppfattning

Mål och uppföljning

På vår förskola ska alla barn oavsett religion eller annan trosuppfattning, ha samma rättigheter och möjligheter. Inga barn ska känna sig utsatta för diskriminering på grund av religion eller annan trosuppfattning.

Insats

- Vi ska visa intresse och ta reda på familjens religion.
- Vi vågar samtala och fråga omkring familjernas religion.
- Personalen använder vårdnadshavarnas kunskaper och lyssnar när de berättar om sin religion.
- Vara lyhörd för vårdnadshavares önskemål.

Ansvarig

All personal på förskolan med stöd av trygghetsgruppen.

Datum när det ska vara klart

31 oktober 2017

Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning

På vår förskola ska inget barn känna sig utsatt för diskriminering eller trakasserier på grund av funktionsnedsättning.

Insats

- Vi jobbar med att öka pedagogernas medvetenhet genom att få kunskaper om det aktuella funktionsnedsättning, via föräldrars kunskap, litteratur och annan sakkunnig personal.
- Avdelningspersonal sprider kunskapen vidare till all personal som berörs på förskolan, endast vid föräldrars medgivande.
- Vi ser över den fysiska miljön utifrån det aktuella funktionsnedsättningen.
- Vi ser över personaltäthet och barngrupper inom befintliga resurser.
- Vi läser böcker om funktionsnedsättningar.

Ansvarig

All personal på förskolan med stöd av trygghetsgruppen.

Datum när det ska vara klart

31 oktober 2017

Sexuell läggning

Mål och uppföljning

På vår förskola ska inget barn känna sig utsatt för diskriminering eller trakasserier på grund av sexuell läggning eller familjebildning.

Alla barn ska känna stolthet för sin familj.

Insats

- Vi visar intresse och förståelse kring alla barns familjer.
- Vi jobbar med att öka pedagogernas medvetenhet kring dessa frågor, tex genom att lyssna på föreläsningar.
- Personalen vågar fråga kring familjebildningen.
- Vi ser till att låna böcker kring olika familjekonstellationer i samarbete med biblioteket.

- Vi bemöter barnen i deras frågeställningar kring ämnet.
- Vi ser till att det finns ett brett utbud av utklädningskläder för båda könen.
- Vi ska skriva familjen/vårdnadshavare i stället för mamma och pappa.

Ansvarig

All personal på förskolan med stöd av trygghetsgruppen.

Datum när det ska vara klart

31 oktober 2017

Ålder**Mål och uppföljning**

På vår förskola ska alla barn oavsett ålder ha samma rättigheter och möjligheter. Inga barn ska känna sig utsatt för diskriminering eller trakasserier på grund av ålder.

Insats

- Vi jobbar med att öka pedagogernas medvetenhet genom diskussioner.
- Vi utvecklar miljön och vår verksamhet för att bemöta alla barn på bästa sätt. Vilket utbud finns? (leksaker, teknik, sånger, böcker annat material och så vidare.)

Ansvarig

All personal på förskolan med stöd av trygghetsgruppen.

Datum när det ska vara klart

31 oktober 2017

4. Kartläggning

4.1 Kartläggningsmetoder

Vi använder oss av:

- Dagliga samtal med barnen och dess vårdnadshavare samt utvecklingssamtal.
- Trygghetsobservationer på respektive avdelning genomförs kontinuerligt i form av minnesanteckningar samt ”Kartläggning trygghetsarbetet” flik 9 i Systematiskt kvalitetsarbets pärmen. Dessutom använder vi ”Husmodellen” för att kartlägga verksamheten utifrån normkritiskt förhållningssätt.
- Förskolans brukarenkät (riktad till vårdnadshavare) samt den centrala brukarenkäten ska genomföras varje vårtermin.
- Trygghetsintervju genomförs varje termin för åldrarna 4-6 år. (Bilaga 2)

4.2 Områden som berörs i kartläggningen

- Kränkande behandling
- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

4.3 Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen

Genom Trygghetsintervjun tar vi tillvara barnens åsikter.

Genom Brukarenkäten kommer vårdnadshavarna till tals. Under våra dagliga samtal, vid lämning och hämtning, samt vid utvecklingssamtal för vi dialog omkring barnens trivsel och trygghet under deras förskoletid.

4.4 Hur personalen har involverats i kartläggningen

Personalen deltar aktivt i diskussioner omkring trygghetsfrågor på avdelningsmöten samt i andra sammanhang.

Varje avdelning kartlägger sin verksamhet med hjälp av Husmodellen samt ”Kartläggning trygghetsarbetet”.

Den centrala brukarenkäten samt vår egen brukarenkät ger oss förbättringsområden. Dessa är bearbetade och en handlingsplan är skriven runt omkring dessa områden. Personalen intervjuar barnen vid genomförandet av trygghetsintervjuerna, gäller 4-6 åringarna. Avdelningarna sammanställer intervjuerna och analyserar dem. Eventuella åtgärder görs avdelningsvis.

4.5 Resultat och analys

- alla avdelningar har arbetat för lite med den enkla trygghetsplanen.
- att gott klimat i personalgruppen påverkar barngruppen positivt. När dagarna fylls av glädjestunder ökar allas positiva förhållningssätt mot varandra.
- Våra ommöbleringar på avdelningarna framför allt dem två lekhallarna har gjort att lekmiljön har blivit lugnare, samspelet har ökat och personalens närvaro har blivit mer naturlig. Det har blivit lättare att se kommande konflikter och att hjälpa barnen att lösa dessa.

5. Förebyggande åtgärder

5.1 Värdeord

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, kön, ålder, funktionsnedsättning, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning och könsidentitet eller könsuttryck

Mål och uppföljning

Vi ska aktivt arbeta med våra värdeord, Glädje, Trygghet och Nyfikenhet. Vi ska visa arbetet i Unikum.

Åtgärd

All personal ska befinna sig nära barnen i deras lekar och aktiviteter.

Alla barn ska få goda möjligheter till utforskande och lärande miljöer, aktiviteter och material.

Vi ska arbeta i mindre grupper med barnen.

All personal ska dokumentera och visa det i Unikum.

Ansvarig

All personal på förskolan med stöd av trygghetsgruppen.

Datum när det ska vara klart

31 oktober 2017

5.2 Enkel trygghetsplan

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, kön, ålder, funktionsnedsättning, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning och könsidentitet eller könsuttryck

Mål och uppföljning

Vi ska jobba mer aktivt med barnens enkla trygghetsplan (mycket bilder och lite text), vilken visar barnens goda beteende.

Åtgärd

Vi ska uppdatera den enkla trygghetsplanen i samband med att vi arbetat med observationsmaterialet ”Kartläggning trygghetsarbetet”(2ggr/termin), samt efter att Trygghetsintervju genomförs för åldrarna 4-6 år.

Ansvarig

All personal på förskolan med stöd av trygghetsgruppen.

Datum när det ska vara klart

31 oktober 2017

6. Rutiner för akuta situationer

6.1 Policy

Det ska råda nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling i vår förskola

6.2 Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Personalen håller god uppsikt över alla platser där barn leker inom- och utomhus. Det finns alltid minst en anställd i närhet av barnen.

6.3 Personal som barn och föräldrar kan vända sig till

Marita Forss, förskolechef 019-212619

Åsa Albertsson, trygghetsgruppen 019-212625

Carina Fransson trygghetsgruppen 019-212624

Linda Ekelund, specialpedagog 019-213073

Självklart har all personal ett ansvar och vårdnadshavarna kan därför vända sig till all personal på förskolan.

6.4 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn

- Personal som får kännedom om att ett barn upplever sig kränkt ska samma dag skriftligen anmäla detta till förskolechefen.
- Utredningen ska alltid ske med all möjlig hänsyn till den utsatte och övriga inblandade.
Utredningen bör allsidigt belysa vad som inträffat och omfatta både den som blivit utsatt och den/de som utövat kränkningen.
- Vårdnadshavare till barn som är inblandade (både den kränkte och de som kränkt) ska informeras samma dag.
- Vid varje enskilt fall bör en bedömning göras av hur allvarlig kränkningen är, om anmälan till socialtjänsten eller polis ska göras och om förskolan behöver ta hjälp av andra lämpliga personer som till exempel psykolog.

6.5 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal

- När personal uppmärksammar att en annan vuxen kränker ett barn förväntas man samtala med berörd vuxen och stoppa direkt! Förskolechefen informeras skriftligt.
- Förskolechefen gör anmälan till områdeschef som då ansvarar för utredning och åtgärder.
- Den som blir ansvarig för utredningen informerar vårdnadshavare och utser vem/vilka som utför utredningen.
- Individuell åtgärds-/utvecklingsplan upprättas för den personal som utsatt barn för kränkning. Återkoppling görs till vårdnadshavare.
- Handlingsplanen ska följas upp och utvärderas. För detta ansvarar ansvarig utredare.

Om du som vårdnadshavare uppmärksammar att personal kränker barn bör du genast kontakta förskolechefen

6.6 Rutiner för uppföljning

- Efter en kränkning förekommit följer vi alltid upp den. Vid kränkningar träffas de inblandade för att följa upp de åtgärder som vidtagits.
- Ansvarig för uppföljningen är förskolechef tillsammans med den personal som utrett händelsen. Uppföljningen dokumenteras alltid.
- För att följa upp om det finns något mönster i kränkningarna går all dokumentation igenom en gång om året, i samband med att en ny trygghetsplan upprättas. Kartläggningarna från resp avdelning samt blanketterna "Tjänsteanteckning barn/elev" och "Utredning om diskriminering och kränkande behandling i förskola och skola" används.

6.7 Rutiner för dokumentation

- Alla händelser dokumenteras skriftligt, av den personal som sett eller fått kännedom om en kränkning, via blanketten "Tjänsteanteckning barn/elev" som finns på Intranätet.
- Vid allvarigare kränkningar eller upprepade kränkningar görs en utredning som dokumenteras via blanketten "Utredning om diskriminering och kränkande behandling i förskola och skola" som finns på Intranätet.

6.8 Ansvarsförhållande

Förskolechef Marita Forss är ytterst ansvarig.

All personal på förskolan har ett ansvar att arbeta efter planen.

Bilaga 1

Normkritiska metoder

- konkret likabehandlingsarbete i förskolan

Kön

Hur ser det ut hos er?

Vilka normer kring kön finns på er förskola? Hur kommer normer kring kön till uttryck på er förskola?

Granska er verksamhet t ex med hjälp av metoderna under "Ramverk - ett normkritiskt arbetssätt".

Samhällsnormerna kring kön i Sverige är något som granskats i mycket högre grad än normer kopplade till övriga diskrimineringsgrunder. Att diskrimineringsgrunden kön är det område vi ofta känner oss mest "hemma" i är inte konstigt med tanke på det länge pågående svenska jämställdhetspolitiska samhällsprojektet och dess medvetandehöjande verkan, både på privatliv och yrkesliv.

Normerna kring kön i Sverige har ändrats med hjälp av jämställdhetspolitiska insatser och genusmedvetenhet inom olika samhällsinstitutioner, men trots detta kvarstår många traditionella könsmonster.

Kvinnor förväntas fortfarande ta huvudansvaret för hem och barn medan män förväntas vara produktiva familjeförsörjare. Flickor förväntas fortfarande i hög grad bry sig om sitt utseende och sin femininitet och pojkar förväntas vara aktiva, utåtriktade och sportintresserade. Ideal och normer har justerats - en flicka ses inte som "ofeminin" om hon sportar och är utåtriktad, men då bör hon också bevara ett feminint "uttryck"/utseende för att undgå kritik. En pojke som är omhändertagande kan ses som okej men att han bevarar sin maskulinitet är kanske än mer viktigt, för att inte ses som "udda".

På ett samhällsplan kan femininitet ses som generellt underordnat maskulinitet. Detta innebär att en kvinna/flicka kan närma sig maskulina beteenden och fortfarande ha kvar sin "status", kanske till och med höja den. Men en man/pojke som närmar sig feminina beteenden eller intresseområden i högre grad riskerar att ses som "udda" och "omanlig"- och få sin status sänkt.

Så; trots vårt långtida medvetna arbete mot begränsande könsmonster lever de traditionella värdena kopplade till kön kvar. Forskning om genus i förskolan visar också att pedagoger fortfarande bemöter flickor och pojkar olika - i tonfall, krav och förväntningar - vi har en teoretisk genusmedvetenhet men de pedagogiska vardagspraktikerna tycks vara tröga att förändra.

Normbevarande praktiker kring kön är sådant vi gör, säger, väljer och förväntar oss som förstärker och bekräftar könsnormerna. Det kan vara att

förvänta sig tuffhet och tålighet hos pojkar och intresse för kläder och skapande hos flickor.

Det handlar också ofta om att reagera olika/olika mycket på flickors och pojkars beteenden och att bemöta dem med olika språkbruk och tonfall. Att hela tiden tilltala barn med könstillhörighet t ex "Hej tjejen!" eller "Kom nu killar!" förstärker könskodningen och könsuppdelningen och "tränar" barnen i att kön spelar roll - för vilka du kan likna och känna samhörighet med, vilka du "passar ihop med", vilka du kan/bör leka med och även vilka sammanhang du *inte* med samma naturlighet tillhör. Vi förstärker också könsskillnad genom att forma våra miljöer och använda material som följer traditionella könsmonster.

Normbevarande praktiker som vi behöver få syn på kan vara:

- Att förvänta oss mer ansvarstagande av flickor än pojkar - observera och granska projekt och vardagliga praktiker för att få syn på detta! (vem "hjälper till", vem får "gå först", vem framställs som "föredöme", vem får hjälp av pedagogen..)
- Att reagera starkare mot flickor som är utåtagerande och ljudliga än pojkar - observera för att få syn på detta!
- Att tala med olika tonfall, och om olika intresseområden, med flickor och pojkar - observera för att få syn på detta! (vanligt är mjukare tonfall, längre meningar och mer utvecklat språk i samtal med flickor - och fler "kommandon", kortare samtal och mer "action"-ord med pojkar.
- Att förvänta oss traditionella beteenden och kategoriseringar - att se "pojkggruppen" som stökig och "flickgruppen" som lugn trots att det sannolikt finns olikheter *inom* gruppen.
- Att tilltala grupper efter könstillhörighet - t ex "kom nu tjejer/killar!"
- Att kritisera barn som inte följer normen och/eller beskriva dem som annorlunda - t ex att kalla en aktiv flicka för pojkflicka eller en lugn pojke för "tjejig".
- Att utforma miljöer enligt traditionell könsnorm. Detta innebär att ha bilar och byggmaterial i en del av lokalerna och dockor, köksmöbler och utklädningskläder i en annan. Att dela upp material och miljöer enligt den traditionella könsnormen förstärker, "förtydligar" och tränar barnen i traditionella praktiker: separering av könen och en könskodning av material. Kön-material-leksaker-lekar-färger kategoriseras och delas upp enligt ett ständigt återkommande (köns)samhällsmönster.
- Att läsa böcker med främst pojkar i huvudrollerna.

Vad kan en göra då?..

Normkritiska/normkreativa metoder kan vara:

Att få syn på våra förväntningar och utmana dem - att aktivt välja att ge ansvar, uppmärksamhet och ställa krav på *olika barn*, inte alltid enligt samma mönster. För att veta hur vi ska välja att agera måste vi observera vårt arbete och få syn på

vilka mönster som finns hos oss, därefter kan utmana vårt agerande och göra annorlunda.

Observera pedagogers agerande och se mönster för våra reaktioner på barns beteenden. Om vi reagerar olika på pojkars och flickors beteenden bör vi diskutera varför och sedan välja nya/andra förhållningssätt som inte är könsstyrda.

Få syn på skillnader i tonfall och samtalsämnen med pojkar/flickor. Välja ett annat tilltal om vi märker att vi könskodat vårt språk. Antingen kan vi välja ett "neutralt" tilltal som låter lika till pojkar och flickor eller välja att kasta om värden och queera våra samtal - t ex genom att låta actionbilder/kläder/färger/intressen få andra positiva benämningar (hjältar kan vara söta, dinosaurier intressanta eller vackra och en rosa tyllkjol kan vara spännande eller cool.) Att undvika att kategorisera barnen efter kön. Det finns inget som säger att en grupp med barn som råkar ha samma kön nödvändigtvis behöver ha något gemensamt. Ha könsblandade grupper i projekt och aktiviteter, dela in barnen i grupper efter intressen eller i lekgrupper där barn som vanligtvis inte leker tillsammans får prova att leka.

Undvik att tilltala barnen med könstillhörighet. Tilltala alla människor med namn eller neutrala begrepp t ex "God morgon kompis!" eller "Hur mår du idag Maja" istället för "God morgon/Hur mår du tjejen!". Använd inte heller kön för att definiera en grupp, undvik tilltal av typen: "Kom killar!"

Undvik att "klassificera" barnen könskodat. Tala om och lyft fram allas olika egenskaper och förmågor utan att koppla dessa till kön. Kalle kan vara väldigt bra på samspel och rollerkar medan Maja är mycket intresserad av cykling och klättring utan att vi spekulerar i ifall dessa intressen/förmågor har något med kön att göra.

Blanda material och möblera miljöer på icke traditionella sätt: låt lego, kapla och klossar vara tillsammans med dockhus och små figurer/dockor. Bilar och garage kan samsas med skapande - tunnlar, broar kan skapas av kartong och färger och bilken kan utvecklas till mer än "bara köra". Färgglada ponnyer och glitterfeer kan bo i samma fantasivärld som dinosaurier och vilda djur...osv. Det finns förstås tusen sätt att blanda material och möblera på nya sätt - ett bra och kreativt sätt att arbeta normkritiskt!

Måna om att hitta barnböcker med flickor i huvudrollen när ni köper in/lånar böcker.

Bilaga 2

TRYGGHETSINTERVJU

Frågor till barnen om deras trivsel på förskolan.

Intervjun skall besvaras i november och april.

- Frågorna ska ses som ett stöd i intervjun för personalen.
- Tänk på att vara lyhörd för de svar som kommer så att du kan följa upp med följdfrågor om det behövs för att tydliggöra vad barnet menar.
- Låt gärna barnen sitta med ett pussel eller dyl så blir det ett avslappnat samtal.
- Fråga barnet. Har du tid att samtala nu?
- Du kan behöva ha fler samtal för att hinna igenom frågorna.
- Ha gärna frågorna i huvudet.

1. Förskolan**Är du glad när du går till förskolan?**

Tänk på att ställa frågan så att barnet inte svarar utifrån vad som kan ha hänt på morgonen hemma! Det är viktigt att försöka få ett svar som grundar sig på en känsla och inte "dagsformen" hos barnet.

2. Personalen**Om du är ledsen, vem tröstar dig?**

Tänk på att denna fråga också handlar om hur olika barn väljer att göra när de är ledsna. En del barn väljer att uppsöka en personal, en del väljer att gråta själv. Utifrån dessa olika förhållningssätt får du också olika svar. Tänk på att följa upp med frågor !

3. Kompisar**Är barnen snälla mot dig på förskolan? Har du kompisar att leka med? Vad heter de?**

Tänk på att försöka få ett svar som grundar sig på "långvarig" känsla. Barn är mycket "här och nu", vilket kan göra att de lämnar ett svar som bygger på vad som precis kan ha hänt i en leksituation t.ex.

4. Innelek

Hur är det att leka inne? Vad leker du? Var leker du?

5. Utelek

Hur är det att leka ute? Vad leker du? Var leker du?

6. Samlingar

Tycker du om samlingarna? Får du berätta egna saker i samlingen?

Tänk på att fråga vad som är bra med samlingen, men även vad som inte känns bra.

7. Aktiviteter

Får du vara med och bestämma på förskolan? Vad får du bestämma själv och vad får du inte bestämma själv? Tycker du att fröknarna lyssnar på dig när du vill bestämma?

Detta är en svår fråga att ställa till ett barn. Åter igen kan jag som personal få ett svar som grundar sig på en situation som just precis varit. Här gäller det att tydliggöra vad jag som personal menar med att "få bestämma själv"! Att det är en "övergripande känsla" och inte "här och nu"

Namn: _____

Personnummer: _____

Datum: _____